

Kompetencje informacyjne bezrobotnych Lubelszczyzny – badania pilotażowe

Słowa kluczowe: technologie informacyjno-komunikacyjne, kompetencje informacyjne, kompetencje informatyczne, kompetencje zawodowe

Key words: Information and communication technologies, information competences, IT competences, professional competences

Wprowadzenie

We współczesnym świecie kluczową rolę odgrywa kształcenie kompetencji informacyjnych u każdego obywatela. Jest tak głównie z powodu tego, że niemal w każdej sferze naszego życia niezbędne jest biegłe posługiwanie się sprzętem elektronicznym. Współczesny człowiek powinien również mieć opanowane kompetencje odnoszące się do operowania informacją. To powinno mu gwarantować efektywne funkcjonowanie w nadal kształtującym się społeczeństwie informacyjnym.

W literaturze wiele mówi się o kompetencjach w odniesieniu głównie do pracowników. Tematyką tą zajmował się między innymi tak znakomity autor, jak Tadeusz W. Nowacki. Zajmują się nią także Zygmunt Wiatrowski, Stefan M. Kwiatkowski i Waldemar Furmanek. W odniesieniu do pracowników posługują się oni pojęciem *kompetencje zawodowe*. Od 2008 roku w całej Unii Europejskiej funkcjonuje ERK (Europejska Rama Kwalifikacji), a w poszczególnych krajach członkowskich KRK (Krajowa Rama Kwalifikacji). Celem tego katalogu jest opracowanie wytycznych do kształcenia przez całe życie. Wśród nich znajdują się tytułowe kompetencje informacyjne. O zaleceniach UE będzie mowa w dalszej części artykułu.

Kompetencje informacyjne w katalogu kompetencji zawodowych

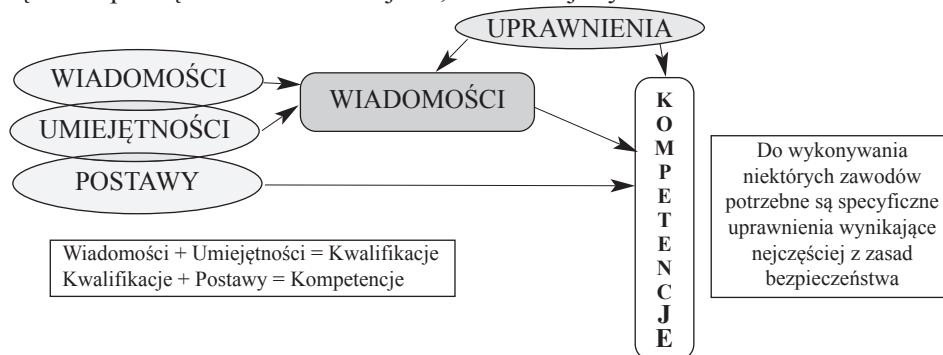
Analizę relacji kompetencji zawodowych i informacyjnych należy zacząć od dobrego zdefiniowania tych pojęć. *Kompetencje zawodowe* określić można jako „zdolność wykonywania czynności w zawodzie w sposób zgodny z normami wymaganymi dla danego zadania zawodowego. W pojęciu tym mieści się również zdolność do stosowania umiejętności i wiedzy do nowych sytuacji w ramach obszaru zawodowego i poza zasadniczymi zajęciami”¹. Urszula Jeruszka natomiast

termin ten rozumie jako „zdolność wykonywania czynności zawodowych na poziomie wymaganym do zatrudnienia na danym stanowisku pracy wraz z uprawnieniami do działania, decydowania, wydawania sądów i ocen, potrzebnymi pracownikowi do wypełnienia jego funkcji zawodowej”²².

W odniesieniu do kompetencji (w tym zawodowych) W. Furmanek uważa, że odnoszą się one do „takiego przygotowania człowieka, aby był on zdolny do ciągłego uczenia się, ciągłego samorozwoju, autokreacji, co warunkuje jego adaptowanie się do zmieniających się warunków całego okresu aktywności życiowej i zawodowej”²³.

Jadwiga Bakonyi uważa natomiast, że „kompetencje pracownicze odnoszą się do cech osobowych, umiejętności czy wiedzy i traktowane jako zbiór zachowań. Rozpatruje się także umiejętności poznawcze pracownika i jego kompetencje behawioralne. Dostrzegane są także kwestie doświadczenia, zdolności i predyspozycji do działania”²⁴.

Analizując przytoczone powyżej definicje oraz wiele innych funkcjonujących w literaturze, zauważyć można, że ogólnie ujmując kompetencje zawodowe rozumieć należy jako zespół wiedzy, umiejętności i postaw (niejednokrotnie określanych mianem kompetencji społecznych), gwarantujących prawidłowe wykonywanie zadań zawodowych. Należy tu również zauważyć, że kompetencje są ściśle powiązane z kwalifikacjami, co obrazuje rysunek 1.

Rysunek 1. Relacje kompetencji i kwalifikacji

Źródło: B. Baraniak, *Kwalifikacje i kompetencje oczekiwanyimi kategoriami współczesnej pracy zawodowej*, cz. 2, „Pedagogika Pracy” 2005, nr 46, s. 44.

¹ T.W. Nowacki, *Lexykon pedagogiki pracy*, Instytut Technologii Eksploatacji, Radom 2004, s. 100.

² U. Jeruszka, *Ewolucja programów przedmiotów zawodowych*, Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 1998, s. 13.

³ W. Furmanek, *Kompetencje kluczowe. Przegląd problematyki*, [w:] W. Furmanek, M. Ďuriš (red.), *Kompetencje kluczowe kategorią pedagogiki: studia porównawcze polsko-słowackie*, Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2007, s. 13.

⁴ J. Bakonyi, *Kompetencje informatyczne – z perspektywy pracowników*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Humanitas Zarządzanie” 2016, nr 17(2), s. 30, <https://doi.org/10.5604/18998658.1209969>.

Z powyższego rysunku wynika, że występuje ścisły związek pomiędzy posiadanymi kwalifikacjami i kompetencjami zawodowymi. Z tego też widać, że aby być kompetentnym pracownikiem, trzeba być najpierw wykwalifikowanym. S.M. Kwiatkowski słusznie zauważa, że ogólnie mówiąc kompetencje (w tym zawodowe) traktować należy jako udowodnioną „zdolność do zastosowania wiedzy, umiejętności osobistych, społecznych lub metodologicznych okazanych w pracy lub nauce oraz w karierze zawodowej i osobistej”⁵. Z tego można wnioskować, że kompetencje to kwalifikacje potwierdzone egzaminem (certyfikatem).

Postęp technologiczny wymusza zarówno od obecnych, jak i przyszłych pracowników rozwoju ich kompetencji tak, aby byli oni w stanie sprostać nowym wyzwaniom na stanowisku pracy. Wiele instytucji zajmujących się analizą procesu edukacji oraz rynku pracy utworzyło katalog kompetencji, jakie każdy obywatel powinien mieć opanowane. W dynamicznie zmieniającym się świecie niezbędne jest, aby obywatele potrafili w razie potrzeby dostosować się do zmieniających się warunków w środowisku pracy. Z tego też względu Komisja Europejska opracowała w 2005 roku „Europejskie Ramy Kwalifikacji uczenia się przez całe życie” („Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie”). Według Komisji kompetencje osobiste i zawodowe „podzielone zostały na cztery następujące grupy:

- samodzielność i odpowiedzialność,
- kompetencje związane z umiejętnością uczenia się,
- kompetencje komunikacyjne i społeczne,
- kompetencje profesjonalne (fachowe, specjalistyczne) i zawodowe”⁶.

Parlament Europejski w 2006 roku wydał dokument określający osiem kompetencji kluczowych, których celem jest takie wykształcenie kompetencji, które są „niezbędne w samodzielnym, odpowiedzialnym i pomyślnym życiu”⁷.

Analizując katalog kompetencji kluczowych zauważyć należy, że wysoką pozycję zajmują kompetencje odnoszące się do posługiwania się technologiami informacyjno-komunikacyjnymi. Parlament Europejski określił je jako *kompetencje cyfrowe* (ang. *Digital Competences*), natomiast w polskim tłumaczeniu są to *kompetencje informatyczne*.

⁵ S.M. Kwiatkowski, *Jakość kształcenia a krajowe ramy kwalifikacji*, [w:] R. Bera, K. Klimkowska, A. Dudak (red.), *Jakość kształcenia w szkole wyższej. Obszar nauk pedagogicznych*, Wyd. UMCS, Lublin 2014, s. 13.

⁶ B. Kędzierska, *Kompetencje informacyjne w kształceniu ustawicznym*, Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2007, s. 93.

⁷ W. Czernski, *Gotowość nauczycieli do stosowania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych*, Wyd. UMCS, Lublin 2017, s. 23.

Wielu autorów rozróżnia kompetencje informatyczne, informacyjne i cyfrowe, traktując je jako osobne – zależne względem siebie komponenty. Inni stosują je zamiennie.

Szczegółowej analizie tych terminów i relacji zachodzących między nimi dokonał Wojciech Czernski⁸. Z analizy tej wynika, że są dwa podejścia do relacji kompetencji informatycznych i informacyjnych. Pierwsze z nich prezentuje między innymi Aleksander Piecuch. Uważa on, że odpowiadają one na pytanie *wiedzieć czym?*, sugerując, że kompetencje informatyczne mówią o opanowaniu obsługi komputera i innych urządzeń w sposób mechaniczny. Natomiast drugie odpowiadają na pytanie *wiedzieć jak?* i odnoszą się do operowania informacją z wykorzystaniem zarówno sprzętu, jak i odpowiedniego oprogramowania komputerowego⁹. Zatem można wnioskować, że aby mieć opanowane kompetencje informacyjne, trzeba najpierw opanować kompetencje informatyczne.

Odmiennego zdania jest Maciej M. Sysło, który uważa, że to kompetencje informatyczne są nadrzędne wobec informacyjnych i rozszerzają je „o posługiwanie się w działaniach i pracy informacją, narzędziami informatycznymi i jego oprogramowaniem, sieciami i całą strukturą komunikacyjną”¹⁰.

Z przytoczonych stanowisk, niezależnie od podejścia do relacji między kompetencjami informatycznymi i informacyjnymi „te pierwsze należy traktować jako kompetencje związane z posługiowaniem się sprzętem i oprogramowaniem komputerowym. Należy również traktować je jako element składowy kompetencji informacyjnych. Te zaś odnosić należy do operowania informacją przy użyciu komputera, jego urządzeń peryferyjnych i zainstalowanego oprogramowania”¹¹.

Metodologia

Badania przeprowadzone były od marca do maja 2018 roku. Wśród badanych osób byli bezrobotni biorący udział w szkoleniach unijnych, mających na celu podnoszenie ich kompetencji społecznych. Analizowane tu wyniki badań stanowią

⁸ Idem, *Ewolucja katalogu kompetencji informacyjnych nauczycieli*, „Dydaktyka Informatyki” 2017, nr 12, s. 181, <https://doi.org/10.15584/di.2017.12.21>; idem, *Gotowość nauczycieli...*, s. 31–33.

⁹ A. Piecuch, *Kompetencje multimedialne nauczycieli – propozycja kodyfikacji*, [w:] E. Sałata (red.), *Problemy doszkalania i doskonalenia zawodowego nauczycieli*, Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom 2009, s. 92–93.

¹⁰ M.M. Sysło, *Model rozwoju kompetencji informatycznych*, [w:] W. Strykowski, W. Skrzydlewski (red.), *Kompetencje medialne społeczeństwa wiedzy*, Wyd. eMPI2, Poznań 2004, s. 73–74.

¹¹ W. Czernski, *Ewolucja katalogu...*, s. 181.

element dużego projektu badawczego, a prezentowany materiał empiryczny jest wycinkiem tego projektu.

Celem przeprowadzonych badań było pozyskanie informacji umożliwiających analizę kompetencji informacyjnych osób bezrobotnych. Jako problem badawczy postawiono: *Jaka jest samoocena kompetencji informacyjnych osób bezrobotnych w wymiarach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych?* Do badania wykorzystany został zestaw kwestionariuszy, w skład którego wchodził między innymi *Kwestionariusz kompetencji informacyjno-komunikacyjnych*. Kwestionariusz stanowił modyfikację skali opracowanej przez J. Bakonyi¹².

W badaniach łącznie wzięło udział 100 osób bezrobotnych. Ostatecznie do analizy wybrano 88 arkuszy. Wśród badanych było 57 kobiet (64,8%) i 31 mężczyzn (35,2%). Największy odsetek stanowili kawalerowie i panny – 61,4% oraz żonaci i zamężne – 25%. Osoby w wieku 24 lata i starsze stanowiły najliczniejszą grupę badanych bezrobotnych (60,2%). Poziom wykształcenia badanych osób był w miarę jednakowo rozłożony z niewielką przewagą osób nieposiadających wykształcenia (20,5%) oraz ze średnim ogólnokształcącym (19,3%). Ze względu na pomoc rodziny lub pensję partnera/partnerki badani bezrobotni swoją sytuację materialną oceniają głównie jako średnią (51,1%). Najliczniejszą grupę stanowiły tu osoby będące bezrobotnymi od ponad roku (50%).

Analiza wyników badań

Do analizy poszczególnych komponentów kompetencji informacyjnych wykorzystano odpowiednie pytania z kwestionariusza ankiety. Tego samego dokonano dla kompetencji jako całości.

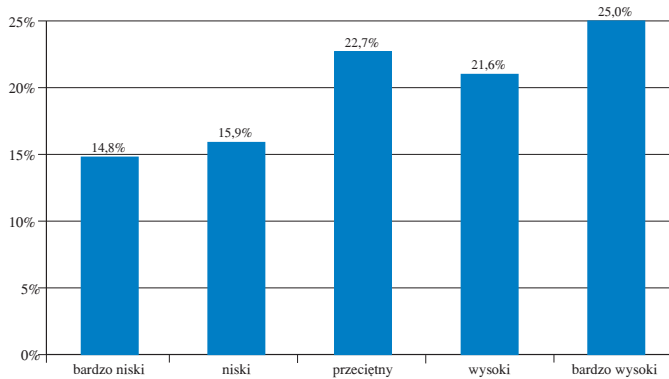
Odpowiedzi respondentów oceniono przyznając punkty w skali 1 do 5, w zależności od zaznaczonej przez ankietowanych odpowiedzi. Uzyskane w ten sposób wyniki poddano kategoryzacji w celu uzyskania pięciostopniowej skali. Dokonano tego za pomocą programu IBM SPSS wersja 24.

Wiedza badanych bezrobotnych na temat technologii informacyjnych

Z obliczeń wykonanych dla poszczególnych osób z osobna wynika, że najliczniejszą grupę stanowią osoby mające *bardzo wysoki* poziom wiedzy na temat technologii informacyjno-komunikacyjnych – 25%.

---

¹² Bakonyi J., *Kompetencje informatyczne...*

Wykres 1. Poziom wiedzy bezrobotnych na temat technologii informacyjno-komunikacyjnych

Źródło: materiał ilustracyjny w tej części artykułu jest wynikiem badań własnych.

Z danych zaprezentowanych na powyższym wykresie można wnioskować, że sporą grupę stanowią również osoby legitymujące się *przeciętnym* (22,7%) oraz *wysokim* (21,6%) poziomem wiedzy. Patrząc na te dane można być zadowolonym, ponieważ aby w pełni korzystać z nowoczesnych technologii, trzeba mieć na ich temat odpowiednią wiedzę. Średni wynik dla całej populacji badanych bezrobotnych jest na poziomie 3,26, co również sugeruje, że poziom wiedzy jest zadowalający.

Aby poprawić ten stan dobrze jest, żeby osoby bezrobotne w sposób ciągły doksztalały się nie tylko na szkoleniach komercyjnych, ale również, a może nawet przede wszystkim, poprzez samodoskonalenie. Tyczy się to głównie osób posiadających *bardzo niski* (14,8%) lub *niski* (15,9%) poziom wiedzy.

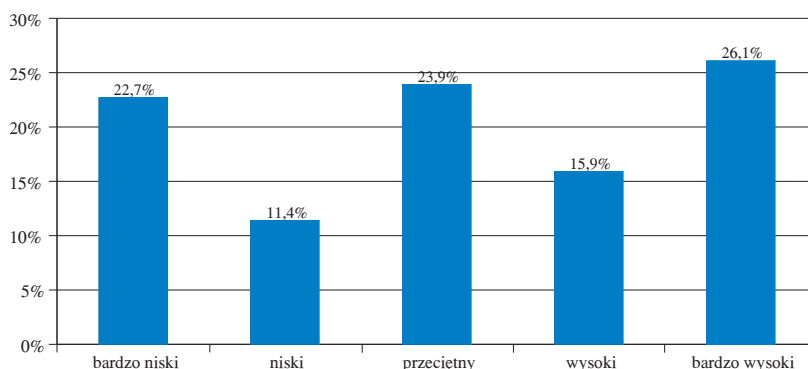
Tabela 1. Zależność pomiędzy wiedzą osób bezrobotnych na temat technologii informacyjno-komunikacyjnych a wybranymi zmiennymi społeczno-demograficznymi

Zmienna	Chi-kwadrat Pearsona	df	Istotność asymptotyczna	Współczynnik korelacji r-Pearsona
Płeć	5,535	4	0,163	-0,088
Stan cywilny	16,584	16	0,413	-0,104
Wiek	21,251	12	0,047	-0,173
Wykształcenie	41,009	24	0,017	0,342
Miejsce zamieszkania	26,629	16	0,046	0,229
Sytuacja materialna	21,309	16	0,167	0,356
Ocena stanu zdrowia	36,527	16	0,002	0,401
Długość bezrobocia	16,583	12	0,166	-0,289

Wykonując analizę statystyczną (tab. 1) można zaobserwować, że z poziomem wiedzy bezrobotnych korelują jedynie cztery zmienne. Jednakże należy również zaobserwować fakt, że wiek ma tę korelację ujemną, czyli im osoba bezrobotna jest młodsza, tym poziom jej wiedzy jest niższy.

Umiejętności obsługi technologii informacyjnych przez badanych bezrobotnych

Na podstawie zebranego materiału badawczego poddanego analizie, odnoszącego się do umiejętności stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych przez osoby bezrobotne wnioskować można, że są trzy najliczniejsze grupy. Każda z nich jest zbliżona do siebie pod kątem ich liczebności. Są to grupy reprezentujące poziom *bardzo wysoki* (26,1%), *przeciętny* (23,9%) oraz *bardzo niski* (22,7%). Obrazuje to wykres 2.

Wykres 2. Poziom umiejętności posługiwania się technologiami informacyjno-komunikacyjnymi osób bezrobotnych

Na podstawie danych zaprezentowanych na wykresie 2 ciężko jest jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie, jaki jest poziom umiejętności badanych bezrobotnych. Uśredniony wynik jednak zbliża nas do udzielenia odpowiedzi na to pytanie. Płasuje się on na poziomie 3,11, co wskazuje na to, że jest on *przeciętny* (podobnie jak w przypadku wiedzy).

Jak można zauważyć, jedynie *pleć* i *stan cywilny* nie mają statystycznie istotnego wpływu na poziom umiejętności obsługi technologii informacyjno-komunikacyjnych osób bezrobotnych. Wart zauważenia jest tu wynik związku poziomu umiejętności osób bezrobotnych z czasem pozostawiania bez pracy. W tym przypadku zachodzi statystycznie istotny związek, który jest ujemny. Potwierdza to teorię, według której jeśli osoba nie ma kontaktu z technologiami, jej

umiejętności ich obsługi maleją. Jednakże należy zauważyć tu również fakt, że osoby bezrobotne mogą mieć na co dzień dostęp do technologii informacyjno-komunikacyjnych, chociażby w domu (telefon/smartfon, komputer/laptop). Stosowanie tych rozwiązań powinno przynajmniej podtrzymywać poziom umiejętności ich obsługi. Sytuacja ta jednak nie musi mieć wpływu na poziom umiejętności obsługi technologii informacyjno-komunikacyjnych w ogóle, a tylko konkretnych technologii posiadanych w domu.

Tabela 2. Zależność pomiędzy umiejętnościami posługiwania się technologiami informacyjno-komunikacyjnymi przez osoby bezrobotne a wybranymi zmiennymi społeczno-demograficznymi

Zmienna	Chi-kwadrat Pearsona	df	Istotność asymptotyczna	Współczynnik korelacji r-Pearsona
Płeć	4,425	4	0,351	-0,104
Stan cywilny	18,329	16	0,305	-0,175
Wiek	35,389	12	0,000	-0,223
Wykształcenie	46,438	24	0,004	0,497
Miejsce zamieszkania	32,126	16	0,010	0,368
Sytuacja materialna	28,124	16	0,031	0,394
Ocena stanu zdrowia	34,604	16	0,005	0,455
Długość bezrobocia	27,950	12	0,006	-0,383

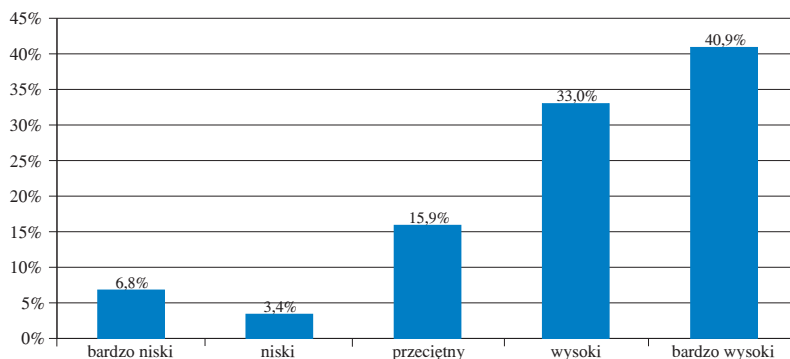
Kompetencje społeczne badanych bezrobotnych odnoszące się do technologii informacyjnych

Zebrane w trakcie badań wyniki pozwoliły na ocenę kompetencji społecznych osób bezrobotnych w odniesieniu do technologii informacyjno-komunikacyjnych. Z danych zaprezentowanych na wykresie 3 wynika, że najliczniejszą grupę stanowią osoby z bardzo wysokim poziomem kompetencji społecznych (postaw) – 40,9%. Średni wynik dla tego komponentu jest na poziomie 3,98, co utwierdza w przekonaniu, że poziom kompetencji technologii informacyjno-komunikacyjnych bezrobotnych jest wysoki.

Analiza statystyczna zebranego materiału empirycznego umożliwiła odpowiedź na pytanie, które zmienne mają statystycznie istotny związek z poziomem kompetencji społecznych (tab. 3). Dowiedziono, że prawie wszystkie zmienne mają statystycznie istotny związek z analizowanym komponentem. W przypadku trzech z nich związek ten jest ujemny. Tyczy się to *plci*, *stanu cywilnego* oraz *dlu-*

gości bycia bezrobotnym. W tych przypadkach poziom kompetencji społecznych maleje wraz ze wzrostem analizowanych zmiennych społeczno-demograficznych.

Wykres 3. Poziom kompetencji społecznych osób bezrobotnych w odniesieniu do technologii informacyjno-komunikacyjnych

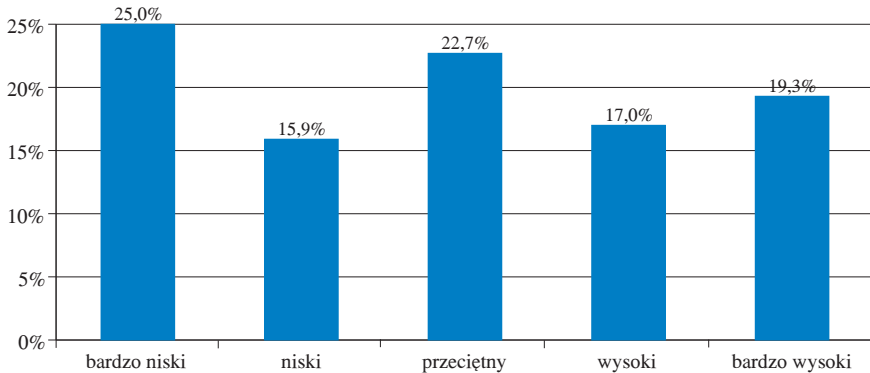
Tabela 3. Zależność pomiędzy kompetencjami społecznymi osób bezrobotnych odnoszącymi się do technologii informacyjno-komunikacyjnych a wybranymi zmiennymi społeczno-demograficznymi

Zmienna	Chi-kwadrat Pearsona	df	Istotność asymptotyczna	Współczynnik korelacji r-Pearsona
Płeć	11,847	4	0,019	-0,317
Stan cywilny	27,532	16	0,036	-0,133
Wiek	15,951	12	0,193	-0,344
Wykształcenie	43,425	24	0,009	0,433
Miejsce zamieszkania	25,766	16	0,057	0,405
Sytuacja materialna	30,711	16	0,015	0,433
Ocena stanu zdrowia	40,742	16	0,001	0,457
Długość bezrobocia	21,898	12	0,039	-0,344

Kompetencje informacyjne osób bezrobotnych

Jak wykazano na początku artykułu, na kompetencje informacyjno-komunikacyjne składają się trzy komponenty: *wiedza*, *umiejętności* oraz *kompetencje społeczne (postawy)*. Sumując wyniki z poszczególnych komponentów i dokonaniu kategoryzacji otrzymujemy ogólne wyniki kompetencji informacyjno-komunikacyjnych.

Z danych zaprezentowanych na wykresie 4 widać, że najliczniejszą grupę stanowią bezrobotni legitymujący się *bardzo niskim* (25%) oraz *przeciętnym* (22,7%) poziomem kompetencji informacyjno-komunikacyjnych. Dane te nie dają jednoznacznej odpowiedzi na postawione w artykule pytanie badawcze. Uśrednienie wyników natomiast pokazuje, że analizowane kompetencje są na poziomie przeciętnym – 2,90.

Wykres 4. Poziom kompetencji informacyjno-komunikacyjnych osób bezrobotnych

Kompetencje informacyjno-komunikacyjne znajdujące się na takim poziomie, zwłaszcza u osób bezrobotnych, nie są zadowalające, ponieważ niejednokrotnie mogą uniemożliwić zdobycie dobrej, wymarzonej pracy. Z tego też względu bezrobotni powinni uczestniczyć zarówno w szkoleniach odnoszących się do podwyższania posiadanych już kompetencji, jak również zdobywania nowych. Powinni oni również samodzielnie dbać o podnoszenie swoich kwalifikacji, a jeśli nie jest to możliwe, to przynajmniej dbać o to, aby poziom posiadanych kompetencji nie malał.

Podsumowanie

W dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości niezbędne jest ciągle rozwijanie kompetencji informacyjno-komunikacyjnych. Szczególnie ważne jest to w przypadku osób bezrobotnych, które w jeszcze większym stopniu muszą nadążać za zmianami cywilizacyjnymi. W ich przypadku pozwoli im to na znalezienie wymarzonego stanowiska pracy (przy założeniu posiadania również innych kompetencji wymaganych na tym stanowisku).

Przeprowadzone badania empiryczne oraz dokonane przekształcenia statystyczne zebranych danych pozwoliły na udzielenie odpowiedzi na postawione pytanie badawcze. Analiza wykazała, że w przypadku badanych osób bezrobotnych

wiedza na temat technologii informacyjno-komunikacyjnych jest na poziomie *przeciętnym*, umiejętności – *przeciętnym*, a kompetencje społecznych – *dobrym*. Kumulatywna analiza przyjętych w pracy komponentów wykazała, że kompetencje informacyjno-komunikacyjne osób bezrobotnych są na poziomie *przeciętnym*.

Taki stan nie powinien być dla nikogo zadowalający, zwłaszcza dla samych bezrobotnych. Chcąc nie wypaść z coraz bardziej z informatyzowanego rynku pracy, bezrobotni powinni w sposób ciągły dokształcać się w zakresie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Bibliografia

- Bakonyi J., *Kompetencje informatyczne – z perspektywy pracowników*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Humanitas Zarządzanie” 2016, nr 17(2), <https://doi.org/10.5604/18998658.1209969>.
- Baraniak B., *Kwalifikacje i kompetencje oczekiwanymi kategoriami współczesnej pracy zawodowej*, cz. 2, „Pedagogika Pracy” 2005, nr 46.
- Czerski W., *Ewolucja katalogu kompetencji informacyjnych nauczycieli*, „Dydaktyka Informatyki 2017, nr 12, <https://doi.org/10.15584/di.2017.12.21>.
- Czerski W., *Gotowość nauczycieli do stosowania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych*, Wyd. UMCS, Lublin 2017.
- Furmanek W., *Kompetencje kluczowe. Przegląd problematyki*, [w:] W. Furmanek, M. Ďuriš (red.), *Kompetencje kluczowe kategorii pedagogiki: studia porównawcze polsko-słowackie*, Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2007.
- Jeruszka U., *Ewolucja programów przedmiotów zawodowych*, Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 1998.
- Kędzierska B., *Kompetencje informacyjne w kształceniu ustawicznym*, Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2007.
- Kwiatkowski S.M., *Jakość kształcenia a krajowe ramy kwalifikacji*, [w:] R. Bera, K. Klimkowska, A. Dudak (red.), *Jakość kształcenia w szkole wyższej. Obszar nauk pedagogicznych*, Wyd. UMCS, Lublin 2014.
- Nowacki T.W., *Leksykon pedagogiki pracy*, Instytut Technologii Eksploatacji, Radom 2004.
- Piecuch A., *Kompetencje multimedialne nauczycieli – propozycja kodyfikacji*, [w:] E. Sałata (red.), *Problemy dokształcania i doskonalenia zawodowego nauczycieli*, Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom 2009.
- Sysło M.M., *Model rozwoju kompetencji informatycznych*, [w:] W. Strykowski, W. Skrzydlewski (red.), *Kompetencje medialne społeczeństwa wiedzy*, Wyd. eMPi2, Poznań 2004.
- Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie, [https://eurlex.europa.eu/legalcontent/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008H0506\(01\)&from=PL\(30.05.2018\)](https://eurlex.europa.eu/legalcontent/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008H0506(01)&from=PL(30.05.2018)).

Streszczenie

W niniejszym artykule poruszona została tematyka kompetencji informacyjno-komunikacyjnych. Na wstępie wykonano analizę relacji kompetencji informatycznych i informacyjnych oraz ich miejsca w katalogu kompetencji zawodowych. W drugiej części zaprezentowano analizę wyników badań kompetencji informacyjno-komunikacyjnych osób bezrobotnych w rozbiciu ich na jej komponenty: wiedzę, umiejętności i postawy (kompetencje społeczne). Z zaprezentowanych wyników zbiorczych widać, że poziom wiedzy osób bezrobotnych jest przeciętny, umiejętności – również przeciętny, a kompetencji społecznych – wysoki. Kumulatywny poziom kompetencji informacyjno-komunikacyjnych jest natomiast przeciętny.

Information competences of the unemployed in the Lublin region – pilot studies

Summary

The aim of this study is to describe information and communication competences. At the beginning an analysis of the relationship between communication and information competences and their place in the catalogue of professional competences was made. The second part presents the analysis of the results of research on communication and information competences of the unemployed, divided into its components: knowledge, skills and attitudes (social competences). The presented aggregate results show that the level of knowledge of the unemployed is common, the skills are also average, and their social competences – high. The cumulative level of information and communication competences is average.